

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060309

PROTOKOLL
2025-02-18
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 5
Mål nr ÖP 16897-24

RÄTTEN

Hovrättslagmannen Vibeke Sylten, hovrättsrådet Ulf Wickström (deltar inte i beslutet om prövningstillstånd), tekniska rådet Johan Andrade Hagland och adjungerade ledamoten hovrättsfiskalen Erik Bernander, referent

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Referenten

PARTER

Klagande

K.K.

Motpart

Bygg- och miljönämnden i Sigtuna kommun
195 85 Märsta

SAKEN

Avvisad begäran om att ett tillsynsärende ska avgöras enligt 12 § förvaltningslagen (2017:900); nu fråga om undanröjande och återförvisning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2024-11-29 i mål nr P 8520-24

K.K., ägare av fastigheten X, inkom den 13 juli 2023 med en tillsynsanmälan till Bygg- och miljönämnden i Sigtuna kommun (nämnden) avseende en altan på grannfastigheten Y. Den 21 juli 2024 inkom han med en begäran enligt 12 § förvaltningslagen om att nämnden skulle avgöra ärendet.

Nämnden beslutade den 27 augusti 2024 att avvisa K.K.s begäran. Skälen för nämndens beslut var att K.K. inte ansågs som part i tillsynsärendet.

K.K. överklagade nämndens beslut till länsstyrelsen som den 21 oktober 2024 avlog hans överklagande.

Dok.Id 2173680

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50
E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

K.K. överklagade till mark- och miljödomstolen som den 29 november 2024 avslog överklagandet.

K.K. har nu överklagat till Mark- och miljööverdomstolen. Han har, som det får förstås, yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet till nämnden för att nämnden ska ta ställning till hans begäran enligt 12 § förvaltningslagen.

Efter föredragning fattar Mark- och miljööverdomstolen följande

BESLUT (att meddelas 2025-03-03)

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
2. Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till nämnden för fortsatt behandling.

Skälen för besluten

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att det finns skäl att ge prövningstillstånd och ta upp målet till omedelbart avgörande.

Mark- och miljööverdomstolen noterar inledningsvis att överklagandeförbudet i 49 § andra stycket förvaltningslagen inte är tillämpligt när en begäran om att ett ärende ska avgöras inte har prövats i sak (se HFD 2023 ref 49). Mark- och miljööverdomstolen är därför inte förhindrad att pröva målet i sak. Frågan i målet är om K.K. ska anses som part i ärendet hos nämnden och att han därför har rätt att begära att ärendet ska avgöras enligt 12 § förvaltningslagen.

Av 12 § förvaltningslagen framgår att om ett ärende som har inletts av en enskild part inte har avgjorts i första instans senast inom sex månader, får parten skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet. Myndigheten ska inom fyra veckor från den dag då en sådan begäran kom in antingen avgöra ärendet eller i ett särskilt beslut avslå begäran.

Enligt förarbetena till förvaltningslagen är utgångspunkten att det bara är parter som har rätt att begära att ärendet ska avgöras enligt bestämmelsen. Med uttrycket part avses en samlad beteckning för det som i 1986 års förvaltningslag anges som sökande, klagande eller annan part. Med uttrycket annan part inbegrips bl.a. den som är föremål för ett tillsynsärende och därmed intar ställning som s.k. förklarande part. Den som i någon annan egenskap än dessa har ett intresse i saken anses normalt inte som part i första instans. Skulle dennes intresse i saken vara av sådan art att han eller hon tillerkänns klagorätt kan personen i fråga bli part i högre instans. Intressenten uppträder då som klagande i det ärende som inleds genom överklagandet. Vidare anges att den som tar ett initiativ till ett ärende genom en anmälan utan att ha någon närmare anknytning till ärendet normalt inte intar ställning som part. Det anges även att det överlämnas till rättstillämpningen att utveckla närmare praxis kring detta (se prop. 2016/17:180 s. 79, 80, 295 och 296).

Vad gäller klagorätt framgår av praxis att den som uppträder som anmälare inte av det skälet är klagoberättigad. Om anmälarens personliga eller ekonomiska situation klart påverkas av att myndigheten inte ingriper kan klagorätt föreligga under förutsättning att rättsordningen på något sätt erkänt anmälarens intresse i saken. I praxis har tillsynsbeslut enligt plan- och bygglagen ansetts beröra ägaren till den fastighet som direkt gränsar till den fastighet som anmälan avser. Även om en gata eller väg skiljer klagandens fastighet från tillsynsfastigheten brukar rätt att överklaga föreligga. Därutöver kan tillsynsbeslut angå ägare till fastigheter i nära grannskap och andra med ett av rättsordningen erkänt intresse, om de är särskilt berörda med hänsyn till bl.a. arten och omfattningen av det som tillsynen avser samt natur- och trafikförhållandena på platsen (se HFD 2011 not 93 och Mark- och miljööverdomstolens domar den 18 september 2017 i mål nr P 11146-16 och den 4 november 2024 i mål nr ÖP 1362-24).

Mot denna bakgrund anser Mark- och miljööverdomstolen att frågan om en anmälare intar partsställning måste bedömas i varje enskilt fall. En anmälare som har en stark anknytning till ärendet måste behandlas som part hos nämnden. Enligt Mark- och miljööverdomstolen bör ledning för bedömningen hämtas från principerna om klagorätt i liknande ärenden. Det framstår som en rimlig ordning att en anmälare, som är känd av

nämnden och är berörd på ett sådant sätt att han eller hon ska tillerkännas klagorätt i överinstansen, också ska behandlas som part av nämnden under handläggningen.

Av utredningen framgår att K.K. är ägare i fastigheten X som direkt gränsar till fastigheten Y. Han skulle därmed ha tillerkänts klagorätt vid överklagande av ett slutligt ställningstagande i tillsynsärendet. Den åtgärd som tillsynsanmälan avsett har vidare haft en påverkan på K.K.s intresse. Han skulle därför behandlas som part i ärendet hos nämnden och hade därmed rätt att begära att tillsynsärendet skulle avgöras enligt 12 § förvaltningslagen. Nämnden skulle därför ha inte ha avvisat hans begäran utan skulle tagit upp den till prövning. Då så inte har skett ska mark- och miljödomstolens dom undanröjas och målet återförvisas till nämnden.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

Erik Bernander

Protokollet uppvisat/